

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Οκτωβρίου 2003

σχετικά με την ενίσχυση που σχεδιάζει να εφαρμόσει η Πορτογαλία υπέρ της Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2003) 3376]

(Το κείμενο στην πορτογαλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2004/168/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα ⁽¹⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με την επιστολή αριθ. 0521, της 21ης Φεβρουαρίου 2002, της μόνιμης αντιπροσωπείας της Πορτογαλίας που καταχωρίστηκε στην Επιτροπή στις 27 Φεβρουαρίου 2002, οι πορτογαλικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή ένα σχέδιο ενίσχυσης υπέρ της Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA. Με την επιστολή αριθ. 1167, της 22ας Απριλίου 2002, της μόνιμης αντιπροσωπείας της Πορτογαλίας που καταχωρίστηκε στην Επιτροπή στις 25 Απριλίου 2002, οι πορτογαλικές αρχές κοινοποίησαν συμπληρωματικές πληροφορίες στην Επιτροπή.
- (2) Με την επιστολή αριθ. SG(2002) D/230500, της 4ης Ιουλίου 2002, η Επιτροπή ενημέρωσε την Πορτογαλική Δημοκρατία για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.
- (3) Με τις επιστολές της μόνιμης αντιπροσωπείας της Πορτογαλίας αριθ. 2183 της 24ης Ιουλίου 2002, αριθ. 2278 της 6ης Αυγούστου 2002, και αριθ. 2163 της 7ης Ιουλίου 2003, οι πορτογαλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους στο πλαίσιο της προαναφερθείσας διαδικασίας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 253 της 22.10.2002, σ. 5.

- (4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσίευσης στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 22 Οκτωβρίου 2002 ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση εντός προθεσμίας ενός μηνός από την ημερομηνία της προαναφερθείσας δημοσίευσης.
- (5) Δεν υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η επένδυση και ο στόχος της

- (6) Το κοινοποιηθέν μέτρο προβλέπει τη χορήγηση μιας ενίσχυσης υπέρ της επιχειρήσης Vila Galé — Cintra Internacional — Investimentos Turísticos, SA (εφεξής: «Vila Galé Cintra») που θα χρησιμοποιήσει τις πιστώσεις αυτές για να χρηματοδοτήσει ένα τμήμα των δαπανών τις οποίες φέρει για την αγορά και την ανακαίνιση ενός κτιρίου υπό κατασκευή που βρίσκεται στην πολιτεία Ceará (Βραζιλία). Το εν λόγω κτίριο που είχε αγοραστεί στις 29 Σεπτεμβρίου 2000 και είχε μετατραπεί σε ξενοδοχείο πέντε αστέρων, εγκαινιάστηκε τον Οκτώβριο του 2001 και σήμερα λειτουργεί πλήρως.
- (7) Το εν λόγω μέτρο συνίσταται σε ad hoc ενίσχυση στο πλαίσιο δύο καθεστώτων ενίσχυσης. Το πρώτο είναι το καθεστώς N 667/1999 ⁽³⁾, με ισχύ από το 2000 έως το 2006 και αποσκοπεί στην προώθηση του εκσυγχρονισμού και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρησιακών στρατηγικών. Η κοινοποιηθείσα ad hoc ενίσχυση εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες επενδύσεων που προβλέπονται από το εν λόγω καθεστώς, ήτοι τις επενδύσεις που συνδέονται με τη διεθνοποίηση των οικονομικών παραγόντων. Το δεύτερο καθεστώς είναι το μέτρο N 96/1999 ⁽⁴⁾, που αποσκοπεί στην προώθηση των σχεδίων διεθνοποίησης των πορτογαλικών επιχει-

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

⁽³⁾ Εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 26 Ιουλίου 2000 (ΕΕ C 266 της 16.9.2000, σ. 7).

⁽⁴⁾ Εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 8 Σεπτεμβρίου 1999 (ΕΕ C 375 της 24.12.1999, σ. 5).

ρήσεων και που βασίζεται στο καθεστώς φορολογικών ελαφρύνσεων.

Ο δικαιούχος της ενίσχυσης

- (8) Ο δικαιούχος του μέτρου ενίσχυσης δεν φαίνεται να πληροί το κριτήριο της ανεξαρτησίας που απαιτείται για τις ΜΜΕ ⁽⁵⁾. Η Vila Galé Cintra ανήκει σε ποσοστό άνω του 25 % σε δύο επιχειρήσεις που υπερβαίνουν τα όρια που καθορίστηκαν για τον ορισμό των ΜΜΕ.
- (9) Οι δύο αυτές επιχειρήσεις πάντως δεν είναι παρά σχετικά μικρές. Ο συνολικός τους ετήσιος ισολογισμός (αξίες του 1999) ανήλθε αντίστοιχα σε 36 εκατ. και 51 εκατ. ευρώ και οι ετήσιοι κύκλοι εργασιών τους σε 6 εκατ. και 31 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Στην Πορτογαλία, τα μερίδια αγοράς των τριών μετόχων της Vila Galé Brasil στους τομείς δραστηριότητάς τους είναι αντίστοιχα 3,9 %, 3,0 % και 3,6 % για τη Cintra (οικοδομικές εργασίες), τη Vila Galé (τουρισμός) και τη FCR (επιχειρηματικού κινδύνου στον τομέα του τουρισμού).

Το μέτρο ενίσχυσης

- (10) Τα προβλεπόμενα μέσα ενίσχυσης για την εκτέλεση του σχεδίου είναι τα ακόλουθα: μία μη επιστρεπτέα επιδότηση [που οι πορτογαλικές αρχές προτίθενται να χορηγήσουν κατ'εφαρμογή του κανονισμού «de minimis» ⁽⁶⁾], ένα χαμηλότοκο δάνειο που χορηγήθηκε βάσει του καθεστώτος Ν 667/1999 (συγχρηματοδοτούμενο με κοινοτικά κεφάλαια από το ΕΤΠΑ) και μία έκπτωση φόρου βάσει του καθεστώτος Ν 96/1999.
- (11) Τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με το μέτρο είναι τα ακόλουθα:
- α) επιλέξιμη επένδυση: 13 869 076 ευρώ·
- β) επιλέξιμες δαπάνες: αγορά ακινήτου (3 691 104 ευρώ), εξωτερικές εργασίες υποδομής (448 918 ευρώ), εργασίες πολιτικού μηχανικού (5 726 200 ευρώ), εξοπλισμός (3 653 695 ευρώ), μελέτες και σχέδια (349 158 ευρώ)·
- γ) δάνειο με ευνοϊκούς όρους: το ονομαστικό ποσό του δανείου ανέρχεται σε 3 467 269 ευρώ, που αντιστοιχεί σε ένα ποσό ενίσχυσης ύψους 538 218 ευρώ σε

καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης (ΚΙΕ) και σε μια καθαρή ένταση ενίσχυσης σε ποσοστό 3,88 % ⁽⁷⁾.

- δ) μείωση φόρου: η εν λόγω μείωση φόρου αντιπροσωπεύει ποσό ενίσχυσης ύψους 373 166 ευρώ ⁽⁸⁾, ΚΙΕ, πράγμα που αντιστοιχεί σε καθαρή ένταση ενίσχυσης 2,69 %·
- ε) συνολικό ποσό της ενίσχυσης: το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που απορρέει από το δάνειο με ευνοϊκούς όρους και τη μείωση φόρου ανέρχεται σε 911 384 ευρώ ΚΙΕ·
- στ) συνολική καθαρή ένταση ενίσχυσης: 6,57 %.

III. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 88 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Λόγοι κίνησης της διαδικασίας

- (12) Υπήρξαν δύο λόγοι κίνησης της διαδικασίας. Όταν έλαβε την απόφασή της, η Επιτροπή θεωρούσε ότι οι πορτογαλικές αρχές δεν ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι η ενίσχυση ήταν απαραίτητη για τη μείωση ή την αντιστάθμιση των πολιτικών ή οικονομικών κινδύνων στη Βραζιλία. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή είχε επιφυλάξεις ως προς την αναγκαιότητα της ενίσχυσης για τη σχεδιαζόμενη επένδυση. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, δεν μπορούσε να αποδειχτεί ότι η ενίσχυση θα διευκόλυνε ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες και κατά συνέπεια θα μπορούσε να επωφεληθεί της ευεργετικής διάταξης της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ.

Παρατηρήσεις εκ μέρους των πορτογαλικών αρχών

- (13) Με επιστολές της 24ης Ιουλίου 2002 και της 6ης Αυγούστου 2002, οι πορτογαλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους. Επί της ουσίας, αμφισβητούσαν τα δύο επιχειρήματα της Επιτροπής για την αιτιολόγηση της κίνησης της διαδικασίας, ήτοι τις επιφυλάξεις της σχετικά με την ύπαρξη σημαντικών κινδύνων και αβεβαιοτήτων στην αγορά της Βραζιλίας που θα αιτιολογούσαν τη χορήγηση μιας κρατικής ενίσχυσης, αφενός και σχετικά με την ύπαρξη του κριτηρίου της αναγκαιότητας, αφετέρου.
- (14) Όσον αφορά την ύπαρξη σημαντικών κινδύνων και αβεβαιοτήτων στην αγορά της Βραζιλίας, οι πορτογαλικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι η επιχείρηση η οποία ανήκε στον όμιλο Cintra (έναν από τους μετόχους της Vila

⁽⁵⁾ Το άρθρο 1 παράγραφος 3 του παραρτήματος της σύστασης της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1996, σχετικά με τον ορισμό των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 107 της 30.4.1996, σ. 4), προβλέπει ότι: «ανεξάρτητες επιχειρήσεις είναι εκείνες που δεν ανήκουν, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου σε μία επιχείρηση ή από κοινού σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης, ανάλογα με την περίπτωση (...)».

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30).

⁽⁷⁾ Υπολογισμοί που βασίστηκαν στα ακόλουθα στοιχεία:

1. διάρκεια του δανείου: έξι έτη·
2. περίοδος χάριτος: δύο έτη·
3. καταβληθέντες τόκοι: 0 %·
4. επιτόκιο αναφοράς για την Πορτογαλία κατά την ημερομηνία υλοποίησης της επένδυσης: 6,33 %·
5. ποσοστό της φορολόγησης των επιχειρήσεων στην Πορτογαλία: 35,2 %.

⁽⁸⁾ Πρόκειται για στοιχείο καθαρής ενίσχυσης μείωσης φόρου που υπολογίστηκε από τις πορτογαλικές αρχές.

Galé Cintra) που συμμετείχε στο υπό εξέταση επενδυτικό σχέδιο, δεν είχε καμία σχέση με τον όμιλο Cintra που ασκεί δραστηριότητες στον τομέα της μπίρας στη Βραζιλία, όπως αναφέρεται στην επίσημη απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Αυτό το επενδυτικό σχέδιο αντιπροσωπεύει την πρώτη εμπειρία διεθνοποίησης των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Πορτογαλία αποτελεί έναν από τους βασικούς αλλοδαπούς επενδυτές στη Βραζιλία δεν επιτρέπει να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η επένδυση θα συνεπαγόταν μικρότερες αβεβαιότητες και κινδύνους της αγοράς σε σχέση με εκείνες που χαρακτηρίζουν την αγορά της Βραζιλίας. Η κατάσταση αυτή συνδέεται, αφενός, με τις υπερβολικές διακυμάνσεις των τιμών συναλλάγματος για το ρεάλ και αφετέρου, την αστάθεια της βραζιλιανής κεφαλαιαγοράς μετά την πρόσφατη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην Αργεντινή. Η προταθείσα κρατική ενίσχυση στοχεύει συνεπώς να αντισταθμίσει αυτούς τους κινδύνους και αβεβαιότητες μέσω μιας κατανομής των κινδύνων, ενός αποτελέσματος μόχλευσης και μιας μείωσης των δαπανών που συνδέονται με το σχέδιο επένδυσης. Οι πορτογαλικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στη Βραζιλία έγιναν από επιχειρηματίες οι οποίοι παρά τις υπάρχουσες συνθήκες της αγοράς, δέχονται να αναλάβουν τους συμπληρωματικούς κινδύνους που είναι συνδεδεμένοι με τις επενδύσεις αυτές.

- (15) Όσον αφορά το κριτήριο της αναγκαιότητας, οι πορτογαλικές αρχές υποστήριξαν ότι το γεγονός ότι ο δικαιούχος είχε ήδη υλοποιήσει την επένδυσή του και εγκαινιάσει το ξενοδοχείο κατά τη στιγμή της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης δεν αποκλείει η ενίσχυση αυτή να είχε χαρακτήρα κινήτρου. Η αίτηση κρατικής υποστήριξης έγινε πράγματι τον Ιούλιο του 2000, ήτοι προτού να γίνουν οι επενδυτικές δαπάνες. Επίσης, το γεγονός ότι το σχέδιο επένδυσης ξεκίνησε χωρίς κρατική ενίσχυση απέδειξε το ενδιαφέρον που είχε ο δικαιούχος για την πρώτη του εμπειρία διεθνοποίησης, παρά τους συμπληρωματικούς κινδύνους που αυτό συνεπαγόταν, καθώς και την πεποίθησή του ότι θα λάμβανε την αιτούμενη κρατική υποστήριξη. Οι πορτογαλικές αρχές έχουν την άποψη ότι ο δικαιούχος δεν θα πρέπει να ζημιωθεί από το γεγονός ότι η εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση ενίσχυσης διήρκεσε περισσότερο από την περίοδο εκτέλεσης της επένδυσης.

Παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων

- (16) Δεν υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων.

IV. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Υπαρξη κρατικής ενίσχυσης

- (17) Κατ' εφαρμογή του κοινοποιηθέντος μέτρου, μία συγκεκριμένη πορτογαλική επιχείρηση έλαβε χρηματοδοτήσεις για να επενδύσει στον τουριστικό τομέα της Βραζιλίας, στο πλαίσιο της στρατηγικής της διεθνοποίησης. Η ενίσχυση αυτή θα ενίσχυε τη συνολική οικονομική και στρατηγική θέση του

δικαιούχου. Είναι προφανές ότι η ενίσχυση της θέσης μιας ευρωπαϊκής επιχείρησης που ασκεί ενεργό δραστηριότητα στον ΕΟΧ δύναται να επηρεάσει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Αυτή είναι η γνώμη που εξέφρασε το Δικαστήριο στην απόφασή του στο πλαίσιο της υπόθεσης 142/87 — *Tubemeuse* ⁽⁹⁾. Δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η ενίσχυση δύναται να προσφέρει στον δικαιούχο πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές του που ασκούν ενεργό δραστηριότητα στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίοι ήδη επενδύουν ή ενδιαφέρονται να επενδύσουν στη Βραζιλία χωρίς οποιαδήποτε ενίσχυση για άμεση επένδυση στο εξωτερικό. Το εν λόγω μέτρο χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο αυτό στρεβλώνει ή απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και εξομοιούται με κρατική ενίσχυση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Ενδεχόμενη παρέκκλιση

- (18) Κατά πρώτο λόγο, δεδομένου ότι το προταθέν μέτρο περιλάμβανε κοινοτικές χρηματοδοτήσεις του ΕΤΠΑ που προορίζονταν για τη συγχρηματοδότηση μιας επένδυσης εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή εξέτασε τις δυνατότητες ενίσχυσης σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2000, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου, όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των ενεργειών που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία ⁽¹⁰⁾.
- (19) Κατά δεύτερο λόγο, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές ή κοινοτική πλαισίωση που να διέπει τις κρατικές ενισχύσεις στον τουριστικό τομέα, η Επιτροπή βάσισε την εκτίμησή της στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ, που προβλέπουν παρέκκλιση για τις ενισχύσεις που προορίζονται να διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντίκειτο προς το κοινό συμφέρον.
- (20) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή οφείλει να εκτιμήσει εάν η εν λόγω ενίσχυση θα συμβάλει πράγματι στην ανάπτυξη του τουρισμού ή/και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς να αλλοιώσει τους όρους των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Οφείλει επίσης να εκτιμήσει εάν η εν λόγω ενίσχυση θα έχει ως αποτέλεσμα να προσφέρει κίνητρα στον αποδέκτη για την πραγματοποίηση της επένδυσης.

Δυνατότητα χορήγησης κοινοτικών πόρων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ για επένδυση που πραγματοποιήθηκε εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης

- (21) Το άρθρο 160 της συνθήκης ΕΚ προβλέπει ότι: «το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα». Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 3 του κανονισμού

⁽⁹⁾ Συλλογή 1990, σ. I-959, σημείο 35.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ L 193 της 29.7.2000, σ. 39.

- (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 καθορίζει μεταξύ των στόχων προτεραιότητας τη γεωγραφική επιλεξιμότητα, που δεν αφορά παρά τις περιοχές της Κοινότητας.
- (22) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1685/2000, που αναφέρεται παραπάνω ορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας των πράξεων που χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους του ΕΤΠΑ σε συνάρτηση με τον τόπο εκτέλεσης της πράξης⁽¹¹⁾. Όσον αφορά τις πράξεις που εκτελούνται εκτός της περιοχής την οποία αφορά η παρέμβαση «(...) η αποδοχή της πράξης για συγχρηματοδότηση υπόκειται σε προηγούμενη και κατά περίπτωση έγκριση της Επιτροπής μετά από σχετική αίτηση του κράτους μέλους, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την εγγύτητα της περιοχής σε σχέση με τον τόπο εκτέλεσης της πράξης και το επίπεδο των οφελών που αναμένονται για την περιοχή αυτή, καθώς και την αναλογία των σχετικών δαπανών στις συνολικές δαπάνες του μέτρου και της παρέμβασης»⁽¹²⁾.
- (23) Εφόσον η επένδυση έγινε σε μία γεωγραφική περιοχή αισθητά απομακρυσμένη από την περιοχή που προβλέπεται για την παρέμβαση, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο προαναφερθείς όρος δεν πληρούται.
- (24) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η κοινοποιηθείσα επένδυση δεν είναι επιλέξιμη για κοινοτική χρηματοδότηση προέλευσης του ΕΤΠΑ. Από τη συνέχεια της παρούσας απόφασης εικάζεται ότι το σύνολο του ποσού της ενίσχυσης που αναφέρεται στο σημείο στοιχείο 11 ε) θα χρηματοδοτηθεί πλήρως από εθνικούς πόρους.
- Επιπτώσεις της ενίσχυσης στους όρους των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών**
- (25) Το ποσό της ενίσχυσης είναι σχετικά χαμηλό. Αντιπροσωπεύει σε καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης 911 384 ευρώ, ή αντιστοιχεί σε καθαρή ένταξη ενίσχυσης σε ποσοστό 6,57 % της επιλέξιμης επένδυσης. Πρόκειται για περιορισμένο ποσό ενίσχυσης που καλύπτει ένα μικρό τμήμα της επιλέξιμης επένδυσης και δεν είναι πιθανό να επηρεάσει αισθητά τους όρους των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών.
- (26) Ο δικαιούχος είναι μικρός παράγων στη σχετική αγορά. Οι μέτοχοί του υπερβαίνουν ελάχιστα τα όρια που καθορίστηκαν για τις ΜΜΕ. Τα μερίδια αγοράς τους στην Πορτογαλία είναι κατώτερα του 4 % των αντίστοιχων εθνικών αγορών και τα μερίδια αγοράς σε κοινοτικό επίπεδο κατά συνέπεια είναι αμελητέα. Μια ατομική ενίσχυση σε μια επιχείρηση με μικρό μερίδιο αγοράς είναι λιγότερο πιθανό να επιβάλει αρνητικές επιπτώσεις σε σχέση με μια ενίσχυση σε μια επιχείρηση με μεγάλο μερίδιο αγοράς. Λαμβάνοντας υπόψη το μικρό μερίδιο αγοράς του δικαιούχου, το περιορισμένο ποσό της ενίσχυσης δεν θα είναι σε θέση να επηρεάσει τη θέση των ανταγωνιστών του.
- (27) Η αγορά τουριστικών και ξενοδοχειακών επιχειρήσεων αντιπροσωπεύει περίπου 3,5 % του βραζιλιανού ΑΕΠ και υπάρχουν περίπου 10 000 ξενοδοχεία στη Βραζιλία, εκ των οποίων υπολογίζεται ότι 5 % έως 7 % ανήκουν σε αλλοδαπές επιχειρήσεις⁽¹³⁾. Αυτή τη στιγμή, οι βασικοί ευρωπαίοι επενδυτές στη Βραζιλία είναι ο γαλλικός όμιλος Accor (108 ξενοδοχεία) και ο ισπανικός όμιλος Sol Melia (23 ξενοδοχεία)⁽¹⁴⁾. Εφόσον το κοινοποιηθέν σχέδιο αποτελεί την πρώτη επένδυση της Vila Galé στη Βραζιλία, το μερίδιο αγοράς της στη βραζιλιανή αγορά που απορρέει από την εν λόγω επένδυση φαίνεται αμελητέο σε συνάρτηση με τους προαναφερθέντες ευρωπαϊκούς ομίλους. Μπορεί ευλόγως να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η κατασκευή ενός νέου ξενοδοχείου πέντε αστέρων στη Βραζιλία δεν θα αυξήσει αισθητά την τοπική προσφορά και δεν θα επηρεάσει αισθητά τη θέση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που είναι ήδη παρούσες στην αγορά ή την ικανότητά τους να προσελκύουν τουρίστες.
- (28) Το μερίδιο αγοράς του τομέα «πολυτελείας» είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Σύμφωνα με την ABIH Nacional — Βραζιλιανή Ένωση Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, περίπου το 53 % του συνόλου των ξενοδοχειακών κλινών που καταχωρίστηκαν από το 1964 υπάγεται στην κατηγορία των τεσσάρων και πέντε αστέρων. Η αγορά αυτή χαρακτηρίζεται από σημαντικό αριθμό παραγόντων (ως επί το πλείστον μη ευρωπαϊών), κανείς από τους οποίους δεν έχει σημαντικό τμήμα της αγοράς. Ο ξενοδοχειακός τομέας στη Βραζιλία μπορεί κατά συνέπεια να χαρακτηριστεί ως ανταγωνιστική αγορά με πολύ χαμηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Η ενίσχυση που χορηγείται σε μια επιχείρηση σε μια αγορά αυτού του είδους δύναται σε πολύ μικρότερο βαθμό να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό σε σχέση με μια ενίσχυση που χορηγείται σε μια επιχείρηση που ασκεί δραστηριότητες σε μια αγορά με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, εφόσον το πλεονέκτημα δύναται να μεταβιβαστεί στους καταναλωτές και να μην παρακρατηθεί από τον δικαιούχο.
- (29) Η θέση του δικαιούχου της ενίσχυσης είναι σχετικά μειονεκτική σε σύγκριση με εκείνη των βασικών ανταγωνιστών του της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ανταγωνιστές αυτοί κατέχουν μερίδιο της βραζιλιανής αγοράς πολύ σημαντικότερο, απολαμβάνουν διεθνούς φήμης και είναι παρόντες στην αγορά αυτή για διάστημα πολλών ετών. Λόγω του μεγαλύτερου μεγέθους τους, διαθέτουν πολύ μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ απέναντι στους διεθνείς φορείς τουρισμού, πράγμα που τους εξασφαλίζει συντελεστές απασχόλησης και εσόδων πολύ υψηλότερους, επιτρέποντάς τους κατά τον τρόπο αυτό να μειώνουν το κόστος της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.
- (30) Η υπό εξέταση επένδυση απαιτεί τη χρησιμοποίηση, σε μεγάλο βαθμό, τοπικού δυναμικού στην Βραζιλία και δεν συνεπάγεται τη μετατόπιση δραστηριοτήτων από την Πορτογαλία προς τη Βραζιλία. Για το λόγο αυτό, δεν είναι δυνατό η ενίσχυση αυτή να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα ή στην απασχόληση στην Πορτογαλία.

⁽¹¹⁾ Κανόνας 12 παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000.

⁽¹²⁾ Κανόνας αριθ. 12 παράγραφος 3 του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1685/2000.

⁽¹³⁾ Πηγή: ABIH Nacional — Βραζιλιανή Ένωση Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων, «στατιστικές για την εθνική ξενοδοχειακή βιομηχανία», 22 Φεβρουαρίου 2001.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 13.

- (31) Για τους λόγους που εξετάστηκαν παραπάνω στα σημεία 25 έως 30, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση δεν μπορεί να έχει άμεση αισθητή επίπτωση στους όρους των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι δεν της υποβλήθηκαν παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων.

Συμβολή της ενίσχυσης στην ανάπτυξη του τουριστικού τομέα στην Πορτογαλία

- (32) Ο τουρισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς δραστηριότητας της πορτογαλικής οικονομίας. Αυτή τη στιγμή αντιπροσωπεύει περίπου 8 % του ΑΕΠ και απασχολεί άμεσα ή έμμεσα περίπου 500 000 πρόσωπα. Πρόκειται κατά συνέπεια για έναν τομέα που θεωρείται ως τομέας προτεραιότητας στην Πορτογαλία για την προώθηση της συνοχής. Αυτό το αποτέλεσμα συνοχής αναγνωρίστηκε επανειλημμένα από τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο ψήφισμά του της 21ης Μαΐου 2002 για το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού⁽¹⁵⁾, το Συμβούλιο δήλωσε ότι: «ο τουρισμός (...) συμβάλλει τα μέγιστα στην επίτευξη των στόχων της διαδικασίας της Λισαβόνας και του Κάρντιφ και στην πραγμάτωση αληθινής εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών. Συντελεί στη δημιουργία υψηλών επιπέδων απασχόλησης και κοινωνικής ευημερίας, στην αειφόρο ανάπτυξη, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, καθώς και στην κοινωνική και οικονομική συνοχή, συμβάλλει δε σημαντικά στους στόχους σύγκλισης». Στο ίδιο ψήφισμα υπογραμμίζεται ότι: «επειδή ο τουριστικός τομέας στην Ευρώπη αποτελείται ως επί το πλείστον από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), θεμελιώδη σημασία έχει να εξασφαλιστεί στον κλάδο αυτό βελτιωμένη δυνατότητα πρόσβασης στα υπάρχοντα μέσα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να βοηθηθούν οι επιχειρήσεις να καταστούν οικονομικώς αποδοτικότερες, καθώς και ανταγωνιστικότερες (...)». Ο τουριστικός τομέας χαρακτηρίζεται από τη σημασία των κάθετων και οριζόντιων σχέσεων του προς τους λοιπούς τομείς της οικονομίας. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξή του είναι επωφελής για το σύνολο της οικονομίας.

- (33) Η εν λόγω ενίσχυση θα έχει ως αποτέλεσμα να ενισχύσει σε μακροχρόνια βάση τη θέση μιας πορτογαλικής τουριστικής επιχείρησης, επιτρέποντάς της να διευρύνει και να διαφοροποιήσει το φάσμα των προϊόντων της και κατά συνέπεια να βελτιώσει το εμπορικό της δυναμικό.

- (34) Είναι πιθανό η ενίσχυση της οικονομικής θέσης του δικαιούχου να είναι επωφελής ειδικά για τον τομέα του τουρισμού στην Πορτογαλία, για τους ακόλουθους λόγους:

- α) η μητρική επιχείρηση του δικαιούχου συγκεντρώνει το κύριο μέρος των δραστηριοτήτων της στην Πορτογαλία όπου αυτή τη στιγμή κατέχει 14 ξενοδοχεία, κατανεμημένα σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ πρόκειται για την πρώτη της εμπειρία διεθνοποίησης. Η επενδυτική της στρατηγική ευνοεί την Πορτογαλία κατά κύριο λόγο, όπου κατασκεύασε τρία νέα ξενοδοχεία το 2002, ενώ

οικοδομούνται δύο νέες ξενοδοχειακές μονάδες. Κατά συνέπεια, είναι πιθανόν μια επιτυχία του σχεδίου να ενισχύσει τις επενδυτικές ικανότητες της επιχείρησης στην πορτογαλική αγορά τουρισμού·

- β) στην Πορτογαλία, ο τομέας του τουρισμού διέπεται από τις ΜΜΕ, που αντιπροσωπεύουν το 95 % της αγοράς. Λαμβανομένου υπόψη του μικρού τους μεγέθους καθώς και του κύκλου εργασιών τους, οι πορτογαλικές επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα έχουν πολύ περιορισμένη εμπειρία στον τομέα της διεθνοποίησης και τείνουν να συγκεντρώνουν τις δραστηριότητές τους στην Πορτογαλία. Μπορεί ευλόγως να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το υπό εξέταση σχέδιο θα χρησιμεύσει ως πρότυπο για τους λοιπούς παράγοντες της πορτογαλικής τουριστικής αγοράς όσον αφορά την απόδοση και τη βιωσιμότητα επενδυτικών σχεδίων στο εξωτερικό·
- γ) αν και η επένδυση έχει πολύ περιορισμένες συνέπειες όσον αφορά την άμεση σύσταση θέσεων απασχόλησης στην Πορτογαλία, η εκτέλεση του σχεδίου ήταν επωφελής για τις πορτογαλικές επιχειρήσεις που διασφάλισαν τον συντονισμό του σχεδίου, την παρακολούθηση και την εκτέλεσή του, καθώς και την προμήθεια ορισμένων υλικών και εξοπλισμών·
- δ) η βραζιλιανή θυγατρική καταβάλλει στη μητρική πορτογαλική επιχείρηση προμήθεια για τη διαχείριση των υπηρεσιών τις οποίες παρέχει, αυξάνοντας κατά τον τρόπο αυτό τον κύκλο εργασιών της και χρησιμοποιώντας επωφελώς τα φορολογικά έσοδα του κράτους·
- ε) σύμφωνα με τις πορτογαλικές αρχές, οι θετικές ταμειακές ροές που σημειώθηκαν στη βραζιλιανή θυγατρική θα μεταφερθούν στην Πορτογαλία, κυρίως ενόψει της επιστροφής οφειλών εκ μέρους της Vila Galé Cintra για τη χρηματοδότηση μέρους της κατασκευής και ανακαίνισης του ξενοδοχείου. Μετά την πλήρη επιστροφή των εν λόγω οφειλών, τα έσοδα της βραζιλιανής θυγατρικής θα μπορούσαν να επενδυθούν εκ νέου στην Πορτογαλία σε συνάρτηση με τη στρατηγική της επιχείρησης.

- (35) Για τους λόγους που εξετάστηκαν στις αιτιολογικές σκέψεις 32 έως 34, μπορεί να θεωρηθεί ότι η ενίσχυση θα έχει ευνοϊκές επιπτώσεις στην πορτογαλική τουριστική βιομηχανία καθώς και ένα θετικό αποτέλεσμα σύγκλισης.

Αποτέλεσμα της ενίσχυσης ως παροχή κινήτρων

- (36) Η παρούσα περίπτωση αντιπροσωπεύει μια πρώτη εμπειρία διεθνοποίησης του δικαιούχου. Οι μέτοχοί του επίσης δεν έχουν εμπειρία επενδύσεων στο εξωτερικό στον τουριστικό τομέα. Όπως ήδη προαναφέρθηκε, οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην επένδυση είναι μικροί επιχειρηματίες στις αντίστοιχες αγορές τους. Το συνολικό κόστος της επένδυσης αντιπροσωπεύει το 12 % των συνδυασμένων συνολικών ετήσιων ισολογισμών τους (αξίες του 1999). Κατά συνέπεια, το σχέδιο αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό κίνδυνο για τη χρηματοπιστωτική κατάσταση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων.

- (37) Στη βραζιλιανή αγορά, οι δυνητικοί επενδυτές αντιμετωπίζουν πολλές σοβαρές δυσχέρειες. Κατά πρώτο λόγο, τη μεγάλη διακύμανση των τιμών συναλλάγματος του εθνικού νομίσματος. Κατά δεύτερο λόγο, την οικονομική και χρημα-

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 135 της 6.6.2002, σ. 1.

τοπιστωτική κρίση που πρόσφατα ξέσπασε στην Αργεντινή και προκάλεσε κάποια αστάθεια στις βραζιλιανές κεφαλαιαγορές. Κατά τρίτο λόγο, ορισμένες γραφειοκρατικές δυσχέρειες, ιδίως για τις μεταφορές κεφαλαίων προς τη Βραζιλία, που ελέγχονται από την Κεντρική Τράπεζα.

- (38) Παρότι ο δικαιούχος δεν είναι ΜΜΕ σύμφωνα με τον κοινοτικό ορισμό, συναντά αντίστοιχες δυσχέρειες για την υλοποίηση αυτού του είδους της επένδυσης, δεδομένης της έλλειψης εμπειρίας του στον τομέα της διεθνοποίησης, του μειωμένου μεριδίου του στην αγορά, της σημαντικής διάστασης της επένδυσης σε σχέση με την οικονομική του θέση και των ειδικών προβλημάτων στη χώρα που δυσχεραίνουν την είσοδο στην αγορά.
- (39) Οι πορτογαλικές αρχές δηλώνουν ότι η αίτηση για τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης είχε υποβληθεί πριν από την εκτέλεση του σχεδίου, έστω και εάν η επένδυση πραγματοποιήθηκε χωρίς την αιτηθείσα ενίσχυση. Τα καθεστώτα ενίσχυσης βάσει των οποίων υποβλήθηκε η αίτηση (N 667/1999 και N 96/1999) περιέχουν μια ρήτρα που καθορίζει ότι η αίτηση για τη χορήγηση ενίσχυσης πρέπει να υποβληθεί πριν από την έναρξη των εργασιών που συνδέονται με το σχέδιο. Η υποχρέωση αυτή συμφωνεί με τις διατάξεις του σημείου 4.2 των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽¹⁶⁾ και τηρήθηκε στην παρούσα αίτηση. Το γεγονός ότι ο δικαιούχος ζήτησε κρατική οικονομική ενίσχυση προτού ξεκινήσει την επένδυση αποτελεί απόδειξη της ύπαρξης του απαραίτητου κινήτρου.
- (40) Για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω στις αιτιολογικές σκέψεις 36 έως 39 και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η επένδυση αντιπροσώπευε την πρώτη εμπειρία διεθνοποίησης μιας επιχείρησης σχετικά μικρού μεγέθους σε μια ασταθή αλλοδαπή αγορά (τη Βραζιλία), η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω ενίσχυση αποτελεί πράγματι κίνητρο, εφόσον αντισταθμίζει για τον δικαιούχο τους επιπλέον οικονομικούς κινδύνους που συνεπάγεται μια επένδυση σε μια άγνωστη και επικίνδυνη αγορά.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (41) Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προταθείσα ενίσχυση για την άμεση επένδυση στο εξωτερικό που πραγματοποιήθηκε από την Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA συμβάλλει πράγματι στην ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 τρίτο εδάφιο της συνθήκης χωρίς να αλλοιώνονται οι όροι των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών και ότι κατά συνέπεια μπορεί να θεωρηθεί ως συμβατή προς την κοινή αγορά, με την επιφύλαξη ότι δεν θα συγχρηματοδοτηθεί από κοινοτικούς πόρους προέλευσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- (42) Η χορήγηση από την Πορτογαλία μιας ενίσχυσης υπέρ της Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA, με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου καθώς

και έκπτωσης φόρου μπορεί κατά συνέπεια να χορηγηθεί, με την επιφύλαξη ότι καμία χρηματοδότηση κοινοτικής προέλευσης δεν θα χρησιμοποιηθεί.

- (43) Η Επιτροπή δεν προτίθεται να χρησιμοποιήσει την παρούσα απόφαση ως βάση για τη μελλοντική της πολιτική στον τομέα των άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό. Η Επιτροπή θεωρεί κατά κανόνα ότι η ενίσχυση υπέρ επενδύσεων που χορηγείται σε μεγάλες επιχειρήσεις για άμεσα επενδυτικά σχέδια στο εξωτερικό είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά, εκτός αν μπορεί να αποδειχθεί ότι το εν λόγω σχέδιο θα συμβάλει στην ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων χωρίς να αλλοιώσει τους όρους των ενδοκοινοτικών συναλλαγών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η πρόταση της Πορτογαλίας να χορηγήσει στην Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA ενίσχυση με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου και έκπτωσης φόρου για μια άμεση επένδυση στο εξωτερικό είναι συμβατή προς την κοινή αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης καθώς και προς τη συμφωνία για τον ΕΟΧ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 61 παράγραφος 1 της εν λόγω συμφωνίας, επιφυλασσομένης της τήρησης των όρων που καθορίζονται στο άρθρο 2.

Άρθρο 2

Το χαμηλότοκο δάνειο και η έκπτωση φόρου που θα χορηγηθούν στην Vila Galé — Cintra Internacional, Investimentos Turísticos, SA πρέπει να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από κρατικούς πόρους εθνικής προέλευσης. Τα μέτρα δεν μπορούν να συγχρηματοδοτηθούν από κοινοτικούς πόρους προέλευσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Άρθρο 3

Η Πορτογαλία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Πορτογαλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 15 Οκτωβρίου 2003.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9.